

literatūra
sākumskola

CEĻVEDIS LITERATŪRĒ SKOLOTĀJAM

Luīze Pastore “Pēdējais Ķēniņš”

2021

Mācību līdzeklis ir raidījuma “LITERATŪRE / SĀKUMSKOLA” papildmateriāls.

Materiāls ir veidots ar mērķi veicināt un attīstīt 1.–6. klašu skolēnu lasītprasmi, par pamatu ņemot mūsdienu latviešu autoru darbus.

Uzdevumu autores: Aelita Andrejeva un Luīze Pastore

Metodiķe: Aelita Andrejeva

Dizainere: Lāsma Olte

Ilustrācijas: Elīna Brasliņa, Lāsma Olte

Izstrādāja: SIA “Vides filmu studija”

Apskatītā grāmata: Luīze Pastore “Pēdējais Ķēniņš” no sērijas “Mākslas detektīvi”, izdevniecība “Neputns”, 2016

© Valsts izglītības satura centrs | Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai, projekta numurs 8.3.2.2/16/I/001

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

atbalsts
izcilībai

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Kāpēc šis temats ir būtisks?

- Gūstot sākotnēju priekšstatu par mūsdienu latviešu autores Luīzes Pastores grāmatu „Pēdējais ķēniņš” (Neputns, 2016), radīsies interese un vēlme to izlasīt pilnībā, tādējādi veicinot skolēna literāro interešu attīstīšanu.
- Iesaistoties detektīvu uzdevumu veikšanā, tiks izprastas literārajā darbā aktualizētās problēmas, sasaistot ar savu pieredzi un pasaulē notiekošo.
- Lasot grāmatu un nokļūstot mākslas aizkulisēs, tiks rosināta skolēnu interese tuvāk iepazīt ievērojamāko Latvijas mākslinieku mākslas darbu noslēpumus.

Skolēnam sasniedzamais rezultāts

- Veido vizītkarti (detektīva apliecību).
- Radoši izpaužas, iesaistoties detektīvu spēlē.
- Prognozē stāsta galvenos notikumus.
- Izdomā neparastus spēles noteikumus (šifrēts teksts).
- Tekstā meklē konkrētu informāciju.
- Veido zīmējumu atbilstoši teksta saturam.
- Uztver teksta saturu un saprot tekstā ietverto informāciju.
- Radošā darbā realizē savas idejas.

Mērķauditorija

Šo materiālu ieteicams izmantot 3.-5. klašu skolēniem (pēc skolotāja ieskatiem – arī citās klasēs) latviešu valodas un literatūras stundās, taču ir iespējams ar to strādāt arī citos mācību priekšmetos, piemēram, vizuālās mākslas stundās, mazākumtautību dzimtās valodas stundās, latviešu kā otrās valodas mācību stundās, sociālo zinību stundās, aktivitātēs ārpus mācību stundām u.c., veicinot skolēnu interesi par lasīšanu.

Metodiskā materiāla saturs

- Grāmatzīme
- Izglītojoši video materiāli
- Uzdevumi

Ieteikumi materiāla izmantošanai

Grāmatzīme	<p>Grāmatzīmē tiek piedāvāts informatīvs materiāls lasītājam par autoru un grāmatu.</p> <p>Iekļauta īsa informācija par grāmatas „Pēdējais ķēniņš” autori L.Pastori un grāmatas anotācija.</p> <p><u>Papildinformācija par autori un piedāvāto daiļdarbu:</u></p> <p>Autores mājaslapa šeit:</p> <p>http://www.luizepastore.com/</p> <p>L.Pastores un E.Brasliņas intervija LTV „Kultūras ziņas” šeit:</p> <p>https://www.goodreads.com/videos/83133-el-na-brasli-a-un-lu-ze-pastore-intervij-ltv-kult-ras-zi-as</p> <p>Izdevniecības „Neputns” informācija par L.Pastores grāmatu „Pēdējais ķēniņš” šeit:</p> <p>https://shop.neputns.lv/products/pedejais-kenins</p> <p>Fragments no L.Pastores grāmatas „Pēdējais ķēniņš” 7.-14.lpp. šeit:</p> <p>https://satori.lv/article/pedejais-kenins-2</p> <p>Vairāk par L.Pastores grāmatu „Pēdējais ķēniņš” šeit:</p> <p>https://satori.lv/article/braslina-un-pedejais-kenins</p>
Izglītojoši video materiāli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vizuāls ieskats grāmatas saturā, saruna ar grāmatas autori. Bērni kopā ar raidījuma vadītājiem cauri Rīgas ielām dodas pa uzdevumu taku, lai satiktos ar baskāji Irbīti un „Lastādijā” kopīgi veiktu svarīgu uzdevumu. 2. Saruna ar skolotāju, kurš kopā ar saviem skolēniem piedalījies videomateriāla tapšanā.

Uzdevumi

Mācību materiālā tiek piedāvāti uzdevumu piemēri, kā virzīties uz sasniedzamo rezultātu – no vienkāršā uz sarežģīto.

Skolotājs var izvēlēties – atsevišķus uzdevumus projicēt uz ekrāna vai izdrukāt.

Paredzēts, ka skolēni mācās sadarbojoties, taču šos uzdevumus var veikt arī individuāli.

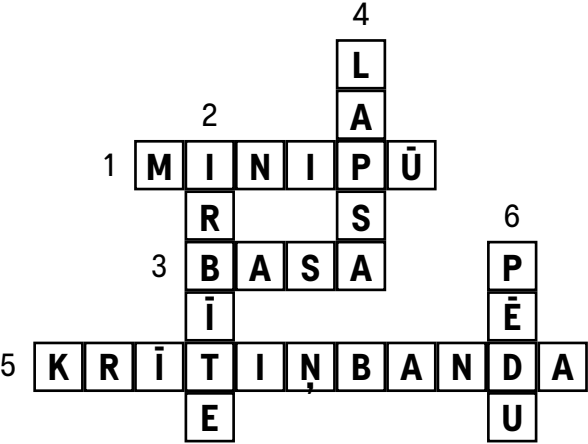
Sagatavošanās darbi uzdevumu veikšanai

Pirms uzdevumu veikšanas tiek piedāvāts izgatavot detektīva apliecību, sagatavot darbam nepieciešamos materiālus un dibināt detektīvu aģentūru, lai rosinātu skolēnus iejusties detektīva lomā un piedalīties detektīvu uzdevumu veikšanā kopā ar grāmatas varoņiem.

Detektīvu aģentūru var dibināt viens skolēns, taču vēlams to būtu darīt pāri vai grupā, lai varētu strādāt sadarbojoties.

Skolēniem tiek piedāvāts izteikt prognozi, taču pirms tam ieteicams kopīgi atbildēt uz dotajiem jautājumiem, kas palīdzētu izprast uzdevumu izpildei nepieciešamo informāciju un darba veikšanas secību.

<p>1.detektīvu uzdevums jaundibinātajai detektīvu aģentūrai</p> <p>Šifrētais ziņojums</p>	<p>Šo uzdevumu ieteicams veikt, ja skolēni darbojas pāri vai grupā.</p> <p>Veicot šo uzdevumu, skolēniem tiek piedāvāts izdomāt neparastus spēles noteikumus, kas šajā gadījumā ir šifrēts ziņojums.</p> <p>Šifrētajā ziņojumā pieturzīmes tiek piedāvāts ielikt atbilstoši katrā klasē mācītajām interpunkcijas normām.</p> <p>Atšifrētais ziņojums cilvēku valodā:</p> <p>Sveicināti, draugi! Vaimandieniņ! Es netīšām sagrauzu kraukšķīgas ādas kurpes. Kurš tagad drasē apkārt ar basām pēdām? Vai jums nebūtu grūti šo noskaidrot? Citādi es rūkšu, riešu, raudāšu un apvainošos! Tagad es no jums atvados! Uz drīzu redzēšanos!</p>
<p>2.detektīvu uzdevums</p> <p>Meklētās personas īpašās pazīmes</p>	<p>Veicot šo uzdevumu, skolēni pilnveidos prasmi meklēt tekstā konkrētu informāciju.</p> <p>Ieteicams pārrunāt, kādas pazīmes vēl ir svarīgas, lai atrastu kādu personu.</p>

<p>3.detektīvu uzdevums Otrpus gleznai</p>	<p>Veicot šo uzdevumu, skolēni pilnveidos prasmi veidot grāmatas teksta fragmenta ilustrāciju, pievēršot uzmanību detaļām.</p> <p>Skolēniem tiek piedāvāts izlasīt teksta fragmentu un uzzīmēt savu zīmējumu, taču, ja skolēni vēlas, var izmantot klāt pievienotos zīmējumus – izgriezt tos, uzlīmēt uz A4 lapas, papildināt un izkrāsot atbilstoši teksta saturam. Daži piedāvātie zīmējumi neatbilst teksta saturam, lai skolēni lasītu uzmanīgāk.</p>
<p>4.detektīvu uzdevums Meklēto personu dati</p>	<p>Šo uzdevumu var veikt tad, kad ir izlasīta grāmata, jo skolēni pārbaudīs, vai izpratuši lasītā teksta saturu.</p> <p>Krustvārdu mīklas pareizās atbildes:</p> <div style="text-align: center;"> </div>
<p>5.detektīvu uzdevums Aizdomās turamie</p>	<p>Skolēniem tiek piedāvāts spēlēt spēli, kuras mērķis ir iedziļināties tekstā, izprast rakstnieka valodu. Ieteicams pirms darba veikšanas pārrunāt to vārdu nozīmi, kurus skolēni varētu nesaprast (krogus, portreja, vēdera tiesa, joprojums, junkurs, uzmālēju u.c.)</p> <p>Tiek piedāvāts veikt radošu uzdevumu – pēc dotā parauga, izmantojot teksta fragmentus, izdomāt savu spēli.</p> <p>Dotie teksta citāti:</p> <ol style="list-style-type: none"> Šodien iztaisīju labu krogus papus portreju, dabūju mazo, melno _____ (naudiņa, sīknaudiņas monētas) vēdera tiesai... Šodien atklājas mana _____ (zīmējumu) izstāde... Šodien laukā spelgoņa, joprojums tekalēju pa _____ (pilsēta) basām kājām... Šodien ubagu zēni izlūdza, lai uzmālēju _____ (saule) pie debesīm... Šodien izglābu sētas _____ (peļu) junkuram desmito dzīvībiņu... Šodien uzdāvāju aklam vīram _____ (acu) gaismu...

Noslēguma aktivitātes

Skolēniem tiek piedāvāts izvērtēt savu darbu.

Kas izdevās?

Ko nesaprata, gribētu noskaidrot?

Kā atskaiti skolēni var veidot “pārdomu logu” par izlasīto grāmatu.

1. Zīmēju.

Šajā lodziņā zīmē redzes gleznu, ko iztēlojās, lasot grāmatu.

2. Rakstu vārdus un izteicienus.

Šajā lodziņā raksta vārdus un izteicienus, kas raksturo mākslinieku Voldemāru Irbi. Var rakstīt arī vārdus, kurus negribētu aizmirst.

3. Atziņas.

Šajā lodziņā raksta savas pārdomas par izlasītās grāmatas galveno domu, tekstā gūtās atziņas.

4. Manas izjūtas.

Šajā lodziņā raksta savas izjūtas, kas radās, lasot grāmatu.

Teikumus var iesākt rakstīt, piemēram, man patika..., mani satrauca..., mani pārsteidza..., es priecājos, ka...
utt.

Pēc uzdevumu veikšanas skolēniem var piedāvāt izlasīt autores šīs pašas sērijas “Mākslas detektīvi” pārējās grāmatas.

Ja skolēniem patīk atklāt noslēpumus, risināt āķīgus uzdevumus, pamanīt neparastus notikumus un meklēt paslēptas lietas, radusies interese par detektīviem un izmeklētāja profesiju, var piedāvāt lasīt:

1. Žurnāls bērniem Lielais detektīvs 5+ šeit:

<http://www.lielaisdetektivs.lv/>

2. Profesiju pasaule šeit:

<http://www.profesijupasaule.lv/izmekletajs>

Var skolēniem pastāstīt par literatūrā slavenākajiem detektīviem – Šerloku Holmsu, Erkilu Puaro u.c.

Var noskatīties Rīgas kinostudijas animācijas filmu “Caps meklē” (1976) šeit:

<https://www.filmas.lv/movie/1616/>

Skolēnus var rosināt uzrakstīt savus detektīvstāstus, ievērojot dotos nosacījumus:

1. Izdomā galveno notikumu – kas notiks? Atceries, ka detektīvā attēlots noslēpumaina gadījuma izmeklēšanas process ar mērķi noskaidrot notikuma apstākļus un atrisināt noslēpumu.
2. Kas darbosies?
3. Kur notiks darbība?
4. Kā viss atrisināsies?

Ja pēc grāmatas izlasīšanas skolēnus ieinteresējuši mākslinieki un mākslas darba noslēpumi, var turpināt mācīties, izmantojot VISC izstrādātos metodiskos materiālus “Latviešu mākslas darbu reprodukcijas pirmsskolai un sākumskolai” šeit:

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/metmat/makslas_darbi_pirmsskolai/index.htm

Atbalsta materiāls vecākiem un skolotājiem “Sarunas par mākslas darbiem” (izmantojams kopā ar iepriekš pievienoto materiālu) šeit:

https://registri.visc.gov.lv/vispizglitiba/saturs/dokumenti/metmat/sarunas_par_maksl_darb.pdf